

dekumentumoknak is, melyek nyilvános levél- és irattárakból vagy magánosok levelestárából kerülnek elő és bepillantást engednek elmúlt idők pedagógiai gondolkodóinak, oktatóinak, tanügyi szervezetek dolgozó tagjainak életébe és munkásságába, nevelői lelkivilágukba, tanügyi rendszerek és hatóságok terveibe, oktató intézmények történetébe, stb.“ Ez alkalommal Erdődi-Harraich Béla dr. „Emlékeimből“ c. kéziratát közli, ismeretve a szerző munkásságát, méltatva hatását.

A **Magyar Tanítóképző** múlt évi 11. számában, valamint a következő három számban Koltai István folytatja a *német akadémiai tanítóképzésről* szóló tanulmányát.

Molnár Oszkár cikke a világszerte ismert genfi egyetemi tanárról, *Claparède Edéről* szól, aki 1940. szeptember 29-én hunyt el 67 éves korában. Ismerteti Claparède életét, munkásságát és műveit.

Ismerteti a folyóirat Makkos Lajos polg. isk. tanárnak „A magyar nyelvtan tanításának problémái“ c. könyvét.

A 12. számban dr. Somos Lajos „*A gyengébb tanulók szellemi és erkölcsi emeléséről*“ szólva mindenrangú és rendű tanár részére megszívlelendő dolgokat ír a feleltetésről és a biztatás nagy hatásáról. A líceum részére az teszi ezt időszerűvé, hogy gyengébb tanulmányaggal van dolga, mint volt az öt éves tanítóképzőben. Minden sikertelenség bénító hatással van a tanulóra, különösen, ha ez nem mulasztások eredménye. Még rosszabb hatású, ha igazságtalanság vagy méltánytalanság érzetével párosul. Gyakori, hogy a tanár azért nem adja meg a jól megérdemelt jó osztályzatot, mert a tanuló a mulatban rosszul felelt. Sokszor, a feltételezett jóakarát miatt adott jobb osztályzat hálát és nagyobbfokú törekvést ébreszt a tanuló lelkében. Helytelen nevelői felfogásra mutatnak a megtorló feleltetések is, amikor valami csínytevés miatt nem fegyelmi büntetésben részesítjük a tanulókat, amit pedig maga is természetesnek tartana, hanem megkínózzuk hosszadalmas és keresztüztűre emlékeztető kérdésekkel. Ehhez gyakran gúnyos megjegyzések is csatlakoznak. Ha ez a megtorló feleltetés egész tömegre terjed, el is veszti minden hatását, mert felébred a tanulóknál a sorstársi megnyugvás; mindenki úgy sem bukhatik meg. Az is hiba, ha mindig minden „fel van adva“. A szerényebb képességű tanuló csakhamar olyan lecketömeggel áll szemben, amelyet átvenni képtelen, s akkor azután a szerencsére bízta magát. Gyakori ismétlés jó, de túlzásba vinni osztályozásra alkalmas állapotban való tartását káros. Ne legyünk a feleltetésben türelmetlenek, stichwort-keresők. Vannak tanulók, akik a megtanult leckét nyugodt mederben el tudják mondani, de szellemi alkatuk lehetetlenné teszi az összevissza való gondolatnegrálást. Gyengébb tanulóknál hasznos a gyakoribb feleltetés is. Kezdjük meg az órát rendes időben, hogy a tanításra-nevelésre, meg a feleltetésre elegendő időnk legyen. A gyenge képességű és készségű tanulóknál apróbb elismerések fokozzák a teljesítmény növelésére irányuló akaratot. Soha se mondjuk a tanulóknak, hogy nem lesz belőle semmi, ez a tantárgy nem való neki. Gyengébb idegzetű tanulók annyira rettegethnek a feleléstől, hogy

a valóban becsületesen megtanult leckét elmondani képtelenek. Igen megkönnyíti a tanulók részére a feladást, ha a tanár a „rossz kedvét“ a tantermen kívül hagyja és óráját derűs hangulatban vezeti be.

Dr. Juhász Béla egyik előadását közli „*Nyelvi hibák, tévedések és fogalomzavar a nevelés világában*“ címmel. Először is e hibák, tévedések és fogalomzavarok keletkezési okait tekinti át, rámutat arra, miért van szükség ezek kiküszöbölésére. Ezután bemutat néhány ilyen hibát. A vallásos érzést nem ápoljuk, hanem keltjük. A vallásos érzés nem csecsemő, vagy beteg, akit ápolni kell. Világnézetet és ismeretet átadni nem lehet. A világnézetet mindenki csak magában alakíthatja ki, az ismereteket csak maga szerezhetheti meg, más csak segíthet ebben a munkában. Eszmecsere és gondolatcsere helytelen kifejezések. Csere: odaadom a magamét és átveszem a másiktól. Más az érzet és más az érzés. A vallási nevelés terén helyesebbnek tartja a kis gyermeknek azt mondani, hogy Jézus küldi a karácsonyfát, mint azt, hogy hozza. Mindenesetre a rideg felvilágosítás a legnagyobb hiba az alsó fokon, mert ellentétben áll a családi nevelés hagyományaival. Helytelen a bűnök megismertetése már a kisgyermekkel, csak azért, hogy irtózzék tőlük. Amit nem érthet meg, azzal ne foglalkoztassuk! A közös ima mechanikussá válik, áhitat nélküli robottá. Helytelen a „szellemi és erkölcsi nevelés“ kifejezés, mert a szellem két iránya az értelmi és erkölcsi. A szellemi nevelés két iránya különböztetendő meg, az értelmi és az erkölcsi. Helytelen a nevelés és az oktatás megkülönböztetése, illetve szembeállítás. Más a tanításmenet és más a tananyagbeosztás, mégis gyakran fölcserélik a kettőt. „Tanterv szelleme“ nincsen. A tanítástervet a tanító alkalmazza, a maga szelleme szerint. Gyakori az összezavarása a nemzetnevelés, nemzeti nevelés és nemzetté nevelés fogalmainak. Nagy Magyarországról beszélünk a csonka országgal szemben, holott egész Magyarországra gondolunk. Az öntevékenység szó helyett teljesen elegendő a tevékenység. Az is helytelen, ha azt mondják, az iskolában a gyermek a középpont. Bármilyen módszerrel tanít a tanító, mindig ő a munka középpontja; legfeljebb a tanító munkájának középpontjában van a gyermek. A tanítási tervezetekben használt Előkészítés, Tárgyalás és Összefoglalás vagy Befejezés helyett jobb használni az Érdeklődés felkeltése, az Érdeklődés kielégítése és Eredmény megállapítása, vagy az Előkészítés, Megértetés és Megerősítés szavakat. Helytelen kifejezések: letanítani a módszeres egységet; feldolgozni az oktatási egységet; csökkentőértékűséget mondani csekélyértékűség helyett. Helytelen a „ráhangolás“ is. Gyakran felcserélik a célt és a feladatot egymással. Visszafeljeszteni éppen olyan rossz, mint az egyidőben divatos leépítés. Idegen szókat ismerni szükséges, de használni, főként gyermekek előtt, nem. A közhírt, elfogadott idegen szavakat viszont ne erőltessük szokatlan magyar szavakkal pótolni. Végül megjegyzi, hogy ezekben a megállapításokban dr. Imre Sándor írásai voltak támasztékai.

Az **Orsz. Középisk. Tanáregyesületi Közlöny** 2. számában dr. Emler István cikke: „*Problémaérzék a magasabbfokú történettanításban.*“ Az új